

Wat als niet iedereen overeenkomt

De materie die aan bod komt in deze brochure is bijgehouden tot en met maart 2017. De lezer dient er rekening mee te houden dat de regelgeving snel wijzigt. Wees dus voorzichtig bij de raadpleging van deze brochure en bij twijfel, raadpleeg uw notaris of neem een kijkje op www.notaris.be.

Inhoud

Uit het leven gegrepen	p. 3
Help een conflict	p. 7
De weg van de rechtbank	p. 9
- Wat doet de rechtbank	
- De te volgen stappen	
- Voor- en nadelen van de rechtbank	
De weg van de bemiddeling	p. 15
- Wat doet een bemiddelaar	
- De te volgen stappen	
- Voor- en nadelen van de bemiddeling	

Algemeen

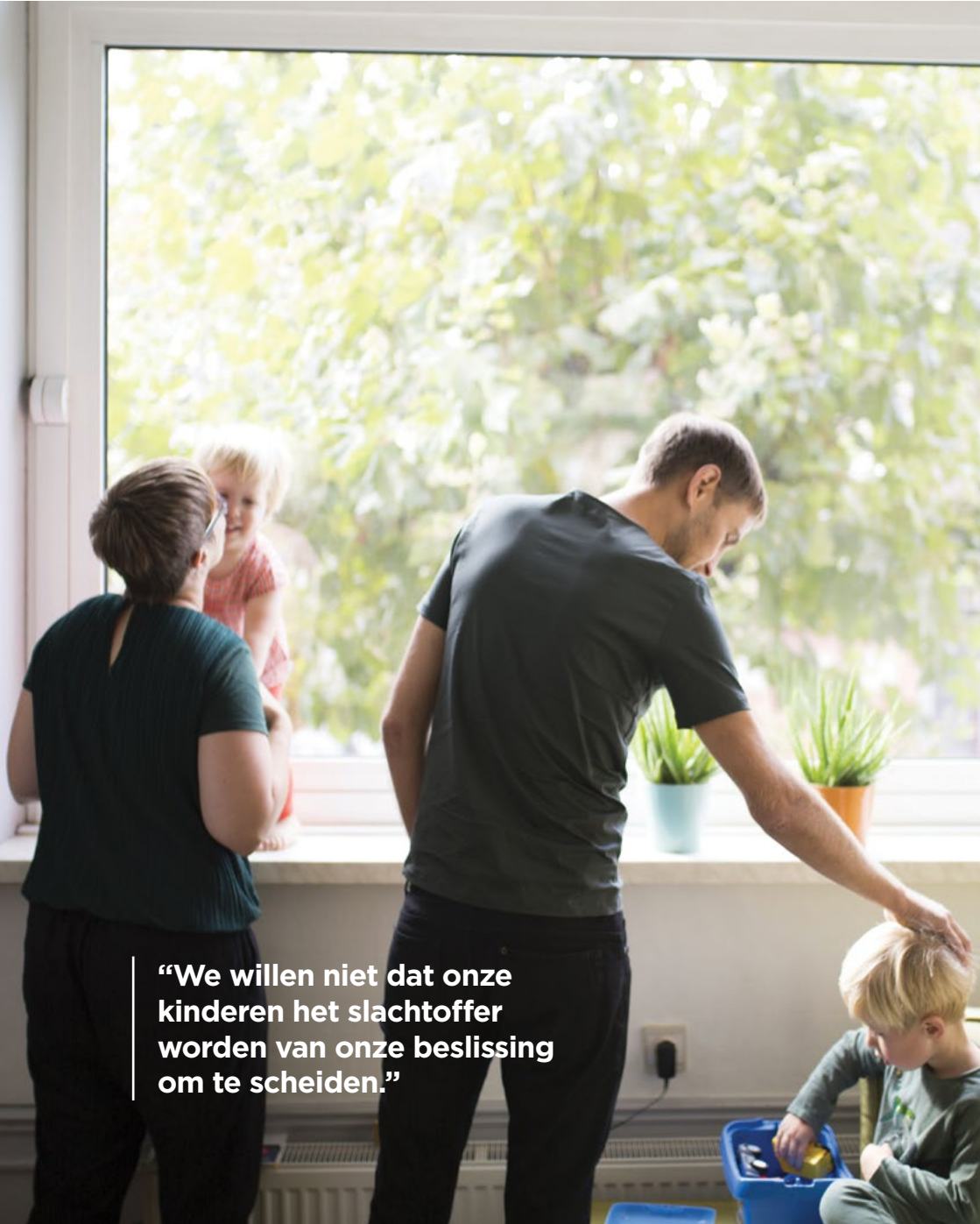
Gaan samenwonen, een woning kopen, een eigen zaak starten of een erfenis voorbereiden? Belangrijke stappen in uw leven waar u best op voorhand goed over nadenkt. De notaris is perfect geplaatst om u te begeleiden. U kan er terecht voor onafhankelijk advies op maat zodat u in alle vertrouwen uw projecten kan realiseren.

Deze brochure helpt u alvast op weg. Voor persoonlijk advies maakt u best een afspraak met een notariskantoor. Een eerste gesprek is doorgaans gratis. Indien er een grondige dossierstudie nodig is, maak dan vooraf duidelijke afspraken over de vergoeding. Het tarief is in de meeste gevallen bij wet vastgesteld, zodat u niet voor verrassingen komt te staan.

In deze reeks zijn ook andere brochures beschikbaar: Ongehuwd samenwonen, Huwen, kopen financieren, Huren verhuren, EOT, Wat kan uw notaris voor u doen, Vennootschappen, Schenken, Erven, Successierechten en Successieplanning.

Regelgeving verandert snel. Misschien staat er reeds een aangepaste versie van deze brochure op www.notaris.be. U vindt er naast FAQ's, video's en rekenmodules, ook een handig adresboek met de contactgegevens van alle notariskantoren.

Het netwerk van 1.150 notariskantoren telt 1.550 notarissen en 8.000 medewerkers. Jaarlijks komen er ruim 2,5 miljoen mensen over de vloer.

“We willen niet dat onze kinderen het slachtoffer worden van onze beslissing om te scheiden.”

Uit het leven gegrepen

HET VERHAAL VAN ELS EN BART.

Els vertelt:

“Ik ben bijna 15 jaar gehuwd met Bart. Ons huwelijk is echter al lang niet meer wat het geweest is.

Na lang wikken en wegen, ben ik tot het besluit gekomen dat ik een punt wil zetten achter onze relatie. Ik heb dat wel al eens laten vallen bij Bart, maar die doet alsof hij uit de lucht valt, zegt dat ik overdrijf en gaat daar precies niet echt op in. Ik heb de indruk dat hij niet wil scheiden. Het feit dat we twee kinderen hebben die midden in de puberteit zitten, maakt er de zaken ook niet echt makkelijker op. Hoe moet dat nu verder?

Daarenboven is Bart ook veel beter op de hoogte dan ik over onze financiën. Hij is verbaal ook veel sterker dan ik, en ik heb het gevoel dat ik in elke discussie het onderspit delf. Ik wil toch zeker zijn dat ik in een echtscheiding krijg waar ik recht op heb. Ik vrees dat als ik alles met Bart onderling regel, dat ik mij ga laten doen. Het lijkt me dus beter dat ik mij laat bijstaan. Tot wie moet ik mij richten?”

HET VERHAAL VAN ASTRID EN JEF.

Jef vertelt:

“Astrid en ik zijn al meer dan een

jaar uit elkaar.

Onze situatie is ingewikkeld: verschillende vennootschapsconstructies bemoeilijken de verdeling. Anderzijds willen we dat onze kinderen niet het slachtoffer worden van onze beslissing om te scheiden. We denken trouwens dat we er wel uit zullen geraken om een goede regeling voor hen uit te werken. We zouden dus graag een vechtscheiding vermijden.

Onze advocaten onderhandelen nu al meer dan een jaar met elkaar. We willen een procedure voor de rechtbank vermijden, maar de briefwisseling wordt steeds scherper. Hoe moet dat nu verder?”

HET VERHAAL VAN PASCALE EN TOM.

Pascale vertelt:

“Na vier jaar huwelijk hebben Tom en ik besloten om te scheiden.

We wilden alles zo snel mogelijk achter de rug hebben en zijn overgegaan tot echtscheiding door onderlinge toestemming. De regeling werd snel opge maakt, zonder er veel over nagedacht te hebben. We dachten: “We zetten nu snel iets op papier en we komen later wel overeen”. Hetgeen we op papier hebben gezet klopt helemaal niet met wat we nu in de praktijk doen. Ik zou de regeling willen aanpassen, maar Tom is weigerachtig. Hij vreest dat hij

meer voor de kinderen moet betalen. Ik wil gewoon een goede en duidelijke regeling. Nu is het niet goed geregeld en dat geeft heel de tijd aanleiding tot misverstanden en ruzies. Wat zijn mijn opties?”

HET VERHAAL VAN ERIK, FRANK EN GEERT.

Geert vertelt:

“Ons vader is recentelijk overleden.

We zijn met drie kinderen thuis, maar met mijn oudste broer hebben we al jaren geen contact meer. Mijn vader heeft een testament opgemaakt waarin hij zijn wil te kennen geeft dat mijn oudste broer niets mag erven. Mijn notaris heeft mij gezegd dat, ondanks dit testament, er toch een deel van de na-

latenschap toekomt aan Erik. Dat vind ik eigenlijk onbegrijpelijk, maar ja, het zijn zo. De rekeningen zijn geblokkeerd en mijn zus en ik hebben de handtekening van Erik nodig om die rekeningen te deblokkeren en te verdelen. Ook met de woning moet iets gebeuren. Nu staat de woning te verkommeren. Hoe moeten we dat nu aanpakken?”

HET VERHAAL VAN PATRICK EN ILSE.

Patrick vertelt:

“Mijn echtgenote is overleden.

Zij heeft een dochter, Ilse, uit haar eerste huwelijk. Tot aan het overlijden van mijn echtgenote, hebben we in de beste verhoudingen geleefd met Ilse. Nu vraagt zij haar erfdeel op. Dat had

ik nooit van haar verwacht. Dat zal haar wellicht ook wel ingefluisterd zijn door haar echtgenoot. Een en ander moet nu wel geregeld worden, maar ik vrees dat dit voor een breuk zal zorgen in onze relatie. Ik heb het gevoel dat ik niet enkel mijn echtgenote kwijt ben, maar binnenkort wellicht ook iemand die ik als mijn eigen dochter beschouwde.”

HET VERHAAL VAN FRANÇOIS EN DOMINIQUE.

François vertelt:

“Twee jaar geleden heb ik met Dominique een eigen zaak gestart.

We hebben samen een BVBA opgericht, waarvan we elk de helft van de aandelen in bezitten. De notaris had

ons nog gewaarschuwd dat dit voor problemen zou kunnen zorgen indien we zakelijke meningsverschillen zouden krijgen. En nu is het zover. We willen elk een andere richting uit. Naast zakenpartners zijn we ook al jarenlang goed bevriend. Onze echtgenotes zijn ook beste vriendinnen. Hoe moet dat nu verder?”

**Rechtspraak en bemiddeling zijn
twee wegen die naast
elkaar bestaan.**

Help een conflict!

Op sommige belangrijke momenten in het leven, worden mensen verplicht om bepaalde zaken te regelen met mensen waar ze niet goed (meer) mee overeenkomen.

De verhalen die hiervoor staan beschreven zijn daar perfecte voorbeelden van.

En uiteraard slagen mensen er soms in om zelf tot oplossingen te komen. Ze komen tot overeenkomsten, ook in moeilijke situaties, al dan niet geholpen door hun notaris of advocaten. Zo zou het kunnen dat Els en Bart samen naar de notaris gaan en tot een regeling komen in het kader van een echtscheiding door onderlinge toestemming. Misschien slagen de advocaten van Astrid en Jef er toch in om tot een minnelijke regeling te komen.

Maar soms is het water echt te diep. Ook bij de notaris komen Els en Bart niet overeen. De advocaten van Astrid en Jef voeren een loopgravenoorlog waar geen schot in komt. Wat dan?

Veel mensen denken dan dat er nog maar één oplossing rest: naar de rechtbank gaan. De rechter moet de zaak dan maar beslechten. Maar wat houdt dat juist in? Wat zijn de stappen die ondernomen dienen te worden? Wat zijn de te voorziene gevolgen van deze keuze?

Er bestaat echter nog een andere

oplossing dan de rechtbank. Het is een veel minder bekende piste, namelijk de bemiddeling: een bemiddelaar staat partijen in een conflict bij, zodat ze met elkaar onderhandelen en zoeken naar oplossingen die voor alle partijen in het conflict aanvaardbaar zijn. Maar wat houdt bemiddeling juist in? Wat zijn de stappen die hiervoor ondernomen dienen te worden en wat zijn de te voorziene gevolgen van deze keuze?

Rechtspraak en bemiddeling zijn twee wegen die naast elkaar bestaan. Sommige conflicten worden beter door de rechtbank afgehandeld, sommige conflicten beter door bemiddeling. Maar de burger dient zich meer bewust te zijn van het feit dat er een keuze gemaakt kan worden over *hoe* zij het conflict willen oplossen.

De keuze van de ene weg, sluit trouwens de andere weg niet uit. Ook tijdens een gerechtelijke procedure kan nog geprobeerd worden om eerst een bemiddelaar in te schakelen. Ook als de bemiddelaar niet lukt, kunnen partijen daarna nog (terug) naar de rechtbank.

Deze brochure wil meer informatie geven over de verschillende wegen die gevolgd kunnen worden, zodat u een weloverwogen en goed geïnformeerde keuze kan maken tussen de verschillende opties.

Voor een zakelijk geschil, zal de rechtbank vragen dat elke partij zijn standpunt uiteenzet in “conclusies” die de advocaat voor zijn cliënt opmaakt.

De weg van de rechtbank

1. WAT DOET DE RECHTBANK?

Voor een rechtbank wordt een door de wet vastgelegde procedure gevolgd.

Tijdens die procedure legt elk van de partijen zijn argumenten voor aan de rechter ter verdediging van zijn standpunt. Iedere partij krijgt steeds recht van antwoord.

Uiteindelijk is het de rechter die een beslissing zal nemen, op basis van rechtsregels die zijn opgenomen in de wet of gebaseerd zijn op vroegere rechtspraak. Deze regels liggen ongeveer vast.

Voor het voeren van de procedure kan u zich best laten bijstaan door een advocaat. Op www.advocaat.be vindt u een lijst van alle advocaten, alfabetisch gerangschikt of per specialiteit of per gemeente.

2. DE TE VOLGEN STAPPEN

De verschillende **partijen contacteren eerst hun advocaat** en leggen het probleem aan hem uit. De advocaat zal bepalen welke rechtbank bevoegd is voor het voorgelegde probleem.

De advocaten doen daarna het nodige om de zaak "aanhangig" te maken bij de rechtbank. Dat gebeurt door een dagvaarding (door één van de partijen)

of soms door een gezamenlijk verzoekschrift (door beide partijen samen bv. bij de familierechtbank).

Voor een **zakelijk geschil**, zoals in het geval van François en Dominique, zal de rechtbank vragen dat elke partij zijn standpunt uiteenzet in "conclusies" die de advocaat voor zijn cliënt opmaakt. Er wordt de gelegenheid gegeven om op de argumenten van de tegenpartij te antwoorden. Op basis van deze gegevens zal de rechtbank een oordeel vellen.

In familiale geschillen, zoals een echtscheiding of een erfeniskwestie, zal de rechter de zaak echter (deels) doorverwijzen naar een door de rechtbank aangestelde notaris, de "boedelnotaris" genoemd. Indien partijen het eens zijn over de keuze, mogen zij die notaris aanduiden. Zijn zij het niet eens, dan zal de rechtbank zelf een notaris aanwijzen.

In een **echtscheidingsprocedure** zal de rechter eerst wel overgaan tot het uitspreken van de echtscheiding en het opleggen van een regeling voor de kinderen (er wordt door hem beslist hoe de belangrijke beslissingen over de kinderen verder genomen zullen worden, waar de kinderen zullen verblijven en hoe de kosten van de kinderen tussen de ouders worden verdeeld). Dat wordt allemaal door de rechter beslist.

Maar het verdelen van het vermogen dat de echtgenoten tijdens hun huwelijk hebben opgebouwd, wordt doorverwezen naar de boedelnotaris.

Ook een **erfeniskwestie** wordt integraal doorverwezen naar de boedelnotaris.

Alle **geschillen** met betrekking tot het ouderlijk gezag, de verblijfsregeling, het recht op persoonlijk contact **ten aanzien van minderjarige kinderen** en onderhoudsverplichtingen (zoals de discussie tussen Pascale en Tom) worden ook rechtstreeks beslecht door de (familie)rechtbank.

Indien er een **boedelnotaris** wordt aangesteld, dan krijgt hij van de rechtbank de opdracht om tot de vereffening en de verdeling over te gaan van de tegoeden welke afhangen van de onverdeeldheid (de huwelijksgemeenschap of de nalatenschap). Hij volgt daarvoor ook door de wet voorgeschreven regels. Hij zal steeds alle ruimte geven aan de partijen om tot (zelf gedeeltelijke) overeenkomsten te komen en zal proberen dit te stimuleren.

Maar indien partijen niet tot overeenkomsten komen, is het aan hem om over de verdeling te oordelen en zijn visie aan de rechtbank te laten kennen. In grote lijnen dienen volgende stappen doorlopen te worden (waar tussen elke

stap ongeveer 2 maanden verlopen):

- Op verzoek van een partij zal de notaris een eerste officiële vergadering op zijn kantoor beleggen. Op die vergadering dienen partijen en hun raadslieden hem alle relevante en beschikbare gegevens te bezorgen zodat de notaris-vereffenaar zich een beeld kan vormen van enerzijds de problemen welke tussen partijen zijn gerezen en anderzijds van de omvang van de te vereffenen en te verdelen boedel. Naar aanleiding van de eerste officiële vergadering zal de notaris “een *proces-verbaal van opening van werkzaamheden*” opstellen. Dit document is een verslag van het verloop van de vergadering. Er dient onder meer beslist te worden of partijen willen dat er een boedelbeschrijving of inventaris opgesteld dient te worden.
- Als bepaalde goederen niet verdeeld kunnen worden, zoals een woning bijvoorbeeld, zal de notaris kunnen overgaan tot de *openbare verkoop* ervan.
- Op basis van de hem door partijen bezorgde gegevens maakt de notaris een “*overzicht van de aanspraken*” en bezorgt dat overzicht aan partijen.

- Partijen kunnen hun “gebeurlijke *opmerkingen op de aanspraken* van de andere partijen” meedelen aan de notaris.
- Indien de notaris-vereffenaar vaststelt dat geen akkoord tussen de partijen kan worden bereikt zal hij een “*staat van vereffening-verdeling*” opstellen. Deze staat van vereffening-verdeling wordt door de notaris opgesteld op basis van enerzijds alle aan hem overgemaakte gegevens en anderzijds de vorderingen van elke partij.

De notaris-vereffenaar oordeelt over de gegrondheid van ieders aanspraken en maakt een voorstel van verdeling van de goederen. De staat van vereffening-verdeling wordt aan de partijen overgemaakt teneinde er kennis van te kunnen nemen.

- Indien alle partijen akkoord gaan met de staat van vereffening-verdeling geldt deze als akkoord tussen partijen en zal de notaris-vereffenaar een “*proces-verbaal van sluiting van zijn werkzaamheden*” opstellen. Dit proces-verbaal geldt als definitieve regeling tussen de partijen.
- Indien één van de partijen niet akkoord gaat met de staat van vereffening-verdeling welke door de notaris-vereffenaar werd op-

gesteld, zal de notaris hiervan een “*proces-verbaal van zwaarigheden*” opstellen. Hierin zet hij de resterende twistpunten uiteen, samen met de argumenten van alle partijen hieromtrent.

- De notaris-vereffenaar zal vervolgens het dossier, samen met zijn advies omtrent de twistpunten, opnieuw *overmaken aan de rechtbank*. Het is de rechter die uiteindelijk het laatste woord heeft en over deze twistpunten zal oordelen.

Indien de rechter de staat van vereffening-verdeling van de notaris-vereffenaar homologeert, houdt dit in dat hij akkoord gaat met het door de notaris-vereffenaar opgestelde ontwerp. De notaris-vereffenaar zal vervolgens instaan voor de uitvoering van de verdeling, zonder dat partijen hieromtrent nog bezwaren kunnen formuleren.

In de hypothese dat de rechter de zienswijze van de notaris-vereffenaar niet kan bijtreden, is deze laatste gehouden een *aanvullende staat van vereffening-verdeling* op te stellen, dit overeenkomstig de zienswijze die de rechter hem meedeelt.

3. VOOR- EN NADELEN VAN DE RECHTBANK

Voordelen

- De rechtbank **biedt een uitweg** in situaties waarin één of meerdere partijen elke medewerking weigeren of afwezig blijven wanneer een standpunt ingenomen dient te worden.

Indien Erik bijvoorbeeld elke medewerking weigert om tot verdeling van de nalatenschap over te gaan, dan kunnen Frank en Geert via een gerechtelijke procedure toch een oplossing forceren. Erik zal steeds op de hoogte gebracht worden van de verschillende stappen, maar hij kan de vooruitgang van het dossier niet tegenhouden door niet te reageren of niet te verschijnen. De notaris zal zijn werk kunnen verderzetten, ook zonder de medewerking van Erik.

- Er komt **zeker een oplossing** voor het probleem: de rechter zal beslissen wanneer het tussen partijen niet mogelijk blijkt om tot enig vergelijk te komen.
Als de advocaten van Astrid en Jef er niet uitkomen, kunnen zij hun argumenten voorleggen aan de rechtbank en die zal dan beslissen.
- Indien **persoonlijk contact tussen partijen moeilijk** is, kan men zich tijdens de procedure laten vertegen-

woordigen door een advocaat.

- Iedere partij wordt **deskundig bijgestaan** door zijn advocaat.
Els zal er zeker van kunnen zijn dat haar advocaat erop zal toezien dat zij krijgt waar zij recht op heeft. De advocaat van Bart zal hetzelfde doen voor zijn cliënt.

Nadelen

- De advocaten kunnen soms **“boven je hoofd”** discussiëren.

Terwijl de advocaten tegen elkaar discussiëren over lidmaatschapsrechten en vermogenswaarde van aandelen, over vruchtgebruik en blote eigendom en over de (on)mogelijkheid om tot openbare verkoop over te gaan, kan het zijn dat Astrid en Jef daar niet veel van begrijpen. Maar hoe moet het nu verder met de kinderen? Daar wordt door de advocaten niet veel aandacht aan besteed.

- Wanneer een derde persoon (hetzij rechter en/of boedelnotaris) een beslissing neemt in een geschil, is het mogelijk dat geen van de partijen zich daar kan in vinden. De rechter en/of boedelnotaris beslist op basis van de wettelijke regels. Die regels liggen immers ongeveer vast en **het recht is niet steeds rechtvaardig** of wordt niet steeds als rechtvaardig

ervaren door partijen.

Zo zal Pascale aan de rechter moeten aantonen dat er zich “nieuwe omstandigheden hebben voorgedaan die haar situatie of die van de kinderen ingrijpend heeft veranderd”. Dat is wellicht niet het geval. Hoewel de regeling snel op papier werd gezet en vanaf het begin anders werd toegepast, beslist de rechter dat de regeling die op papier werd gezet blijft gelden.

- De wettelijke regels zijn soms voor interpretatie vatbaar. De **uitkomst** van een procedure voor de rechtbank is dus **niet altijd gemakkelijk te voorspellen**.

Welke regeling zal de rechtbank opleggen voor de kinderen van Astrid en Jef? Dat hangt soms ook deels af van voorkeuren van de rechter die de zaak behandelt.

- Er wordt enkel rekening gehouden met het zakelijke conflict. Het **persoonlijke aspect wordt buiten beschouwing gelaten**. De rechtbank/notaris zal het probleem van Astrid en Jef wel regelen. Maar wat betekent dat voor hun relatie als ouders? Het risico bestaat dat tijdens een procedure de standpunten nog scherper worden gesteld, waardoor een rechterlijke procedure conflictverhogend kan werken.

De rechter/notaris zal een oplossing kunnen opleggen aan Patrick en Ilse. Maar wat betekent dat voor hun relatie? Riskeert Patrick niet zijn “dochter” kwijt te spelen? De zaak is opgelost, maar het persoonlijk conflict blijft bestaan, wat een belangrijke hinderpaal kan zijn om de persoonlijke relatie terug op te bouwen.

- Gerechtelijke procedures kunnen een **lange tijd** in beslag nemen. Reken voor een procedure waar een boedelnotaris werd aangesteld minstens een jaar. Indien elke partij al haar rechten uitput, kan dat uitlopen tot verschillende jaren.
- Elke partij dient in te staan voor de **kosten** van zijn advocaat. Indien de procedure lang loopt, kan dat oplopen. Daarenboven dient ook de boedelnotaris betaald te worden. Er zijn dus 3 juristen te betalen door de 2 partijen.
- Heel soms heeft zelfs de rechtbank **geen antwoord**. Zo zal in het verhaal van François en Dominique de rechtbank de knoop niet kunnen doorhakken. Zij hebben beiden juridisch immers evenveel “recht”.

**De bemiddelaar staat
jullie bij, maar vel't geen oordeel
en neemt geen beslissingen.**

De weg van de bemiddeling

1. WAT DOET EEN BEMIDDELAAR?

In het vorige hoofdstuk heeft u kunnen lezen dat een rechter een oordeel zal vellen over het conflict dat hem werd voorgelegd.

Een bemiddelaar zal helemaal anders te werk gaan. Het is immers niet hij die beslissingen zal nemen. Partijen zelf dienen dat te doen. Dat lijkt moeilijk wanneer u in een conflict betrokken bent. Het is echter zeker niet onmogelijk met behulp van een bemiddelaar.

De bemiddelaar heeft immers een speciale opleiding genoten om partijen te helpen om efficiënt en gelijkwaardig met elkaar te onderhandelen.

Hij brengt de communicatie tussen partijen weer op gang, begeleidt de gesprekken en bewaakt het proces. Hij helpt partijen bij het zoeken naar een oplossing voor het conflict. Hij zorgt ervoor dat partijen een weloverwogen beslissing nemen nadat ze van alle nodige informatie in kennis werden gesteld. Er wordt gezocht naar een oplossing die voor alle partijen aanvaardbaar is. Dat gebeurt door te onderhandelen, niet vanuit standpunten, maar vanuit bekommernissen. Er zijn immers verschillende oplossingen mogelijk om aan die bekommernissen tegemoet te komen.

Bemiddeling is gesteund op 4 belangrijke principes:

1. Partijen nemen zelf beslissingen

Partijen moeten zelf tot een oplossing komen. De bemiddelaar staat hen bij maar velt geen oordeel en neemt geen beslissingen. De bemiddelaar structureert enkel het gesprek. Hij zorgt ervoor dat elke partij evenveel invloed heeft.

2. Vrijwillige basis

Partijen moeten samen de stap zetten om naar de bemiddelaar te gaan. Er moet minstens de bereidheid bestaan om met elkaar te praten. Het is enkel indien alle partijen akkoord zijn om te trachten het probleem op te lossen via bemiddeling dat deze weg bewandeld kan worden.

Dit heeft ook als gevolg dat elke partij steeds de vrijheid heeft om de bemiddeling op elk moment stop te zetten.

3. Partijen zijn goed geïnformeerd

Alle partijen moeten over dezelfde informatie beschikken, zodat iedereen goed geïnformeerd kan beslissen. Dit wil zeggen dat partijen bereid moeten zijn om open met elkaar te praten. Tijdens de onderhandelingen moet alle noodzakelijke informatie op tafel komen.

Indien partijen zelf niet over de nodige informatie beschikken, kan die gegeven worden door de bemiddelaar of door derden (boekhouders, fiscalisten, psychologen, advocaten...).

Belangrijk daarbij is dat alle gesprekken en onderhandelingen evenals alle documenten die werden overgemaakt tijdens de bemiddeling door de partners en de bemiddelaar, strikt **vertrouwelijk** zijn. Zij mogen niet worden gebruikt in een gerechtelijke, administratieve, scheidsrechterlijke of enig andere procedure. Zij zijn niet toegelaten als bewijs, ook niet als buitengerechtelijke erkenning.

4. Meerzijdige partijdigheid van de bemiddelaar

De bemiddelaar werkt voor alle partijen. Hij moet zich opstellen als bewaker van de belangen van alle betrokken personen. Hij biedt een structuur aan en bepaalt de spelregels waarbinnen betrokkenen kunnen zoeken naar oplossingen.

Hij probeert een constructief gesprek op gang te brengen en begeleidt de onderhandelingen.

Kortom, hij stelt zich meerzijdig partijdig op en ziet erop toe dat elke partij gelijkwaardig aan bod komt om zijn behoeften en verlangens te uiten, zodat daar gepast rekening mee gehouden

kan worden.

Indien u een erkend bemiddelaar zoekt in uw buurt of indien u meer informatie wenst over bemiddeling, kan u terecht op :

www.fbc-cfm.be

www.notaris.be/conflicten-oplossen

Alle conflicten komen in aanmerking voor bemiddeling. In alle beschreven voorbeelden hebben partijen de keuze om naar de rechtbank te stappen of om bemiddeling een kans te geven.

2. DE TE VOLGEN STAPPEN

2.1. De aanstelling van een bemiddelaar

Partijen kunnen op eigen initiatief een bemiddelaar aanstellen, vooraleer ze naar de rechtbank gaan. Dat wordt door de wet een **“vrijwillige bemiddeling”** genoemd.

Indien partijen in eerste instantie wel voor de rechtbank hadden gekozen, zal de rechter de partijen bij de aanvang van de procedure informeren over bemiddeling. Indien partijen akkoord zijn om op de suggestie van de rechter in te gaan, wordt de procedure voorlopig stopgezet en worden partijen doorverwezen naar een bemiddelaar. Dit wordt een **“gerechtelijke bemiddeling”** genoemd. Indien partijen daar niet

tot een akkoord komen, dan wordt de procedure voor de rechtbank voortgezet. Belangrijk daarbij is dat alles wat tijdens de bemiddeling wordt gezegd of stukken die worden voorgelegd, vertrouwelijk worden behandeld en niet gebruikt kunnen worden tijdens de gerechtelijke procedure.

De bemiddelaar zal daarna een eerste bijeenkomst organiseren. Dat kan in of buiten de aanwezigheid van advocaten. De bemiddelaar zal in meer detail uitleggen wat bemiddeling juist inhoudt en welke uitgangspunten gelden tijdens een bemiddeling. Deze spelregels worden vastgelegd in een **bemiddelingsprotocol**. Dit is een contract tussen partijen, maar ook een contract tussen partijen en de bemiddelaar.

Daarin worden onder meer ook afspraken vastgelegd over de kostprijs van de bemiddelaar (doorgaans een uurtarief voor de bemiddelingsgesprekken en een schatting van de kosten voor het opmaken van de overeenkomst, zo partijen tot overeenkomst komen) en hoe deze kosten tussen partijen verdeeld zullen worden. De vertrouwelijkheid en geheimhouding worden daarin bevestigd.

2.2. Opstellen van een agenda

Iedere partij krijgt de gelegenheid om zijn verhaal te doen en zijn kant van

het verhaal uit de doeken te doen. Elke partij wordt aangemoedigd om goed te luisteren naar het verhaal van de andere. Ook al is hij het niet eens met het verhaal van de andere, kan dit toch leiden naar een beter begrip van elkaars situatie.

Daarna wordt een agenda opgemaakt van alle concrete punten waarover discussie is en waarvoor naar een oplossing gezocht zal worden. Alle agendapunten worden apart besproken.

2.3. De onderhandelingsfase

Zoals reeds vermeld, wordt er niet onderhandeld vanuit standpunten, maar vanuit bekommernissen.

Voor elk punt op de agenda wordt dan ook eerst bekeken **wat de wensen en bekommernissen van elk van de partijen juist zijn**. In deze fase wordt er nog niet naar oplossingen gezocht. Er wordt enkel informatie uitgewisseld.

Pas wanneer de bezorgdheden van partijen duidelijk zijn, wordt er een **lijst opgemaakt van alle mogelijke oplossingen**. Zonder ze te beoordelen. Bedoeling is om zoveel mogelijk oplossingen te bedenken. Zo kunnen partijen vaststellen dat er wellicht veel meer oplossingen mogelijk zijn dan ze oorspronkelijk gedacht hadden. Al de bedachte oplossingen worden

één voor één **getoetst aan de vooropgestelde wensen en bekommernissen**.

Zo wordt gezocht naar een oplossing die zoveel mogelijk tegemoetkomt aan die wensen en bekommernissen van alle partijen.

Eenmaal voor partijen vaststaat wat voor hen de beste keuze is, wordt het akkoord op papier gezet in een **bemiddelingsakkoord**.

Indien u de verschillende stappen eens in de praktijk wil zien: zie www.notaris.be/conflictenoplossen/hetbemiddelingsproces. Daar kan u in een filmpje zien hoe de verschillende stappen concreet verlopen.

De essentie van de onderhandelingsmethode bij een bemiddeling, wordt treffend weergegeven door volgend eenvoudig **voorbeeld**:

Twee kinderen maken ruzie om een appelsien.

Er is er nog maar één en beiden vinden dat ze recht hebben op die appelsien (dat is hun standpunt).

Wanneer moeder er zich mee komt bemoeien, proberen de kinderen hun standpunt kracht bij te zetten door allerlei argumenten aan te voeren waarom zij vinden méér recht te hebben op die appelsien dan de andere.

Moeder zal wellicht oordelen als een rechter: vermits elk kind evenveel recht heeft, krijgt elk de helft van de appelsien. Iedereen een beetje tevreden.

Een bemiddelaar echter zou beginnen met de achterliggende bekommernissen te verkennen: waarom heb je die appelsien nodig?

Als het ene kind zegt dat hij appelsiensap wil maken, en het andere kind zegt dat hij een taart wil bakken en daarvoor appelsienschild nodig heeft, is het onmiddellijk duidelijk dat er nog een andere oplossing is die veel beter aan de bekommernissen van beide kinderen tegemoet komt: het ene kind maakt appelsiensap en het andere kind krijgt de schil. Iedereen helemaal tevreden. Een echte win-win oplossing.

3. VOOR- EN NADELEN VAN DE BEMIDDELING

Voordelen

- Een bemiddeling geeft doorgaans **snel oplossingen**. Op 2 tot 5 bijeenkomsten kan al heel wat geregeld worden.
- Een bemiddeling is **goedkoper**. Bij een vrijwillige bemiddeling is er maar één professional te betalen, namelijk de bemiddelaar. Zelfs als partijen zich willen laten bijstaan door hun advocaat (in een gerecht-

telijke bemiddeling bijvoorbeeld), zal een geslaagde bemiddeling goedkoper zijn omdat ze minder lang duurt dan een procedure voor de rechtbank.

- Niet enkel het zakelijke conflict wordt aangepakt. Ook met het **persoonlijke aspect van het conflict** wordt rekening gehouden.

Els wil scheiden, Bart niet. Een rechtbank zal op dat probleem niet ingaan en op eerste verzoek van Els de echtscheiding uitspreken. Dit zal echter een van de eerste punten zijn waar een bemiddelaar mee gaat werken. De bemiddeling zal enkel voortgezet kunnen worden indien Bart bereid is om mee te werken aan het uitwerken van de echtscheiding (hoewel hij het met de scheidingsbeslissing van Els op zich misschien niet eens is).

Astrid en Jef hebben niet enkel een probleem als ex-partners. Zij zijn ook de ouders van hun kinderen. En dat zullen ze ook steeds blijven. Beide aspecten zullen evenwaardig besproken moeten worden. De bemiddelaar zal ervoor proberen te zorgen dat Astrid en Jef stoppen met ruziemaken als ex-partners en hen stimuleren om te starten met samenwerken als ouders van hun

kinderen. De bemiddelaar zal eerst duidelijkheid krijgen vanuit welke bezorgdheid Ilse haar erfdeel heeft opgevraagd. En wat daar het effect van is bij Patrick. Er wordt gezocht naar een oplossing die door beiden als aanvaardbaar wordt ervaren. Daardoor is misschien niet alleen de erfeniskwestie opgelost, maar ook het persoonlijk conflict. De kans bestaat dat indien ook aan hun persoonlijke relatie de nodige aandacht werd besteed, Patrick en Ilse verder als vader en dochter door het leven kunnen gaan.

- Er wordt gezocht naar een oplossing die door beiden als aanvaardbaar wordt ervaren. Voor het vinden van oplossingen wordt er ook gekeken naar **andere oplossingen dan degene die door de wet wordt voorgesteld**. De wettelijke oplossing is er één van vele mogelijke alternatieven, die allemaal gelijkwaardig naast elkaar geplaatst worden. Partijen kiezen die oplossing die zij, in hun situatie, als de beste oplossing ervaren. Zo zal Pascale niets moeten aantonen bij de bemiddelaar. De enige vereiste is dat Tom akkoord gaat dat er een probleem is met de regeling van de kinderen en dat hij bereid wordt gevonden om daarover met een open vizier te praten. Of min-

stens bereid is om te gaan luisteren bij een bemiddelaar hoe het probleem daar aangepakt zou worden.

- Iedere partij kan zich desgewenst **deskundig laten bijstaan** door zijn advocaat. De advocaten hebben in een bemiddeling wel een andere rol. De bemiddelaar zal het gesprek rechtstreeks met de partijen zelf voeren en niet met hun advocaten. De advocaten staan hun cliënten enkel bij, indien deze laatste informatie nodig heeft of indien overeenkomsten gecontroleerd dienen te worden.

Zo zullen Astrid en Jef zelf beslissingen moeten nemen, na de nodige informatie en uitleg gekregen te hebben van hun advocaten. De gesprekken gebeuren niet boven hun hoofd maar mét hen.

- Ook indien partijen zich niet laten bijstaan door een advocaat, dan zal de bemiddelaar bijzondere aandacht hebben voor **onevenwichten** en die herstellen. Zo zal de bemiddelaar ervoor zorgen dat Els evenveel aan het woord komt dan Bart. Dat Els ook over alle informatie beschikt over de financiën, alvorens zij een beslissing neemt. Dat er een oplossing wordt gevonden die tegemoet komt aan

de bezorgdheden van Bart, maar ook aan die van Els.

- Bemiddeling biedt soms **een antwoord daar waar de rechtbank er geen heeft**. François en Dominique komen misschien uit hun impasse als ze “out of the box” leren denken bij de bemiddelaar.

Nadelen

- Bemiddeling is gebaseerd op **vrijwilligheid**. Als één van partijen niet bereid is om over het probleem te praten kan je de weg van bemiddeling niet kiezen. Indien Erik bijvoorbeeld elke medewerking weigert om tot verdeling van de nalatenschap over te gaan, dan kunnen Frank en Geert via bemiddeling niets bereiken.
- Er is **geen resultaatsverbintenis** bij bemiddeling. Het is op voorhand niet zeker dat er een oplossing wordt gevonden voor het probleem. Lukt de bemiddeling niet, dan kunnen de partijen zich daarna toch nog tot de rechtbank wenden.
- Bemiddeling vereist een groter **persoonlijk engagement**. Persoonlijk contact is ook een absolute vereiste om bemiddeling een kans van slagen te geven. Dat persoonlijk

contact is niet altijd makkelijk. De bemiddelaar zorgt er wel voor dat de gesprekken zo efficiënt mogelijk verlopen, en zal spelregels opleggen over de manier waarop partijen tegen elkaar kunnen praten, maar makkelijk is het niet altijd.

CONFLICTEN?

Bemiddeling helpt u bij het vinden van oplossingen

Bij elk familiaal of zakelijk geschil kan u 2 dingen doen.

U kan koppig vasthouden aan uw eigen gelijk.

Of u stapt samen naar een bemiddelaar die u begeleidt bij het zoeken naar een oplossing.

Zo komt u tot een resultaat waarin zowel de ene partij ...

... als de andere partij zich kan vinden!

Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat

Vlaamse Raad van het Notariaat

Verantwoordelijke uitgever: J. Flemings

Bergstraat 30/34

1000 Brussel

D/2017/1928/2